

Євразія

Найбільші держави Азії

Мета : сформувати знання про особливості географічного положення, природніх умов та ресурсів, населення та господарства найбільших країн Азії; розвивати логічне мислення, вміння працювати з картами атласу та підручником; виховувати толерантне ставлення учнів до культури інших країн.

Тип уроку : комбінований

Обладнання : підручники, атласи, політична карта світу, мультимедійна презентація

Опорні та базові поняття: держава, географічне положення, населення, природні ресурси, господарство, транспорт, промисловість, сільське господарство.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 4-5

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 6-32

V. Узагальнення знань, стор 33, 34

Домашнє завдання, стор 35

План вивчення материка

- 1. Загальні відомості.**
- 2. Фізико-географічне положення.**
- 3. Історія відкриття, дослідження та вивчення.**
- 4. Тектонічна будова, особливості рельєфу та корисні копалини.**
- 5. Клімат.**
- 6. Внутрішні води.**
- 7. Природні зони.**
- 8. Населення та політична карта.**

Пригадаємо

Цифрами на карті позначені:

1 Нідерланди	6 Ліхтенштейн	11 Монако	15 Чорногорія	19 Азербайджан
2 Бельгія	7 Молдова	12 Сан-Марино	16 Албанія	20 Туркменістан
3 Люксембург	8 Словенія	13 Боснія і Герцеговина	17 Північна Македонія	21 Сирія
4 Словаччина	9 Хорватія	14 Сербія	18 Вірменія	22 Ірак
5 Швейцарія	10 Андорра			23 Алжир

Пригадайте

- Пригадайте, хто з європейців першим відкрив морський шлях до Індії

- Васко да Гама** першим із європейців перетнув Індійський океан і досяг берегів Індії

- Пригадайте, хто з мандрівників-європейців першим побував у Китаї

- Марко Поло** першим з європейців здійснив подорож Південною Азією

ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ АЗІЇ

Територія Азії
простягається з півночі на
південь майже на 7 тис. км,
а із заходу на схід більш
ніж на 10 тис. км.

Більшість країн Азії
належать до великих,
Китай та Індія - до гігантів,
але є й мікродержави -
Сінгапур, Бахрейн, Катар.

**В ЕГП регіону можна
виділити
три особливості:**

**1. Сусідське положення
країн (об'єднання в регіони)**

**2. Приморське положення
більшості країн (забезпечується вихід до морів 3-х океанів)**

**3. Внутрішнє розміщення
деяких країн (утруднює зв'язки з
іншими країнами)**

Загальна характеристика країн Азії.

Площа
32 млн.
км²

48
держав

Населення
3,7 млрд.
чол.

СУБРЕГІОНИ

Східна
і Центральна
Азія

Південно-Східна
Азія

Південна
Азія

Південно-Західна
Азія

Середня
Азія

5 держав

11 держав

7 держав

20 держав

5 держав

1. Китай
2. Монголія
3. КНДР
4. Пд. Корея
5. Японія

1. М'янма
2. Лаос
3. В'єтнам
4. Тайланд
5. Камбоджа
6. Малайзія
7. Бруней
8. Сингапур
9. Індонезія
10. Східний Тимор
11. Філіппіни

1. Пакистан
2. Індія
3. Непал
4. Бутан
5. Бангладеш
6. Шрі-Ланка
7. Мальдіви

1. Грузія*
2. Вірменія*
3. Азербайдж.*
4. Сирія
5. Турція
6. Кіпр
7. Ліван
8. Іорданія
9. Палестина
10. Ізраїль
11. Саудівська Аравія
12. Ірак
13. Кувейт
14. Бахрейн
15. Катар
16. ОАЕ
17. Оман
18. Афганістан
19. Іран
20. Йемен

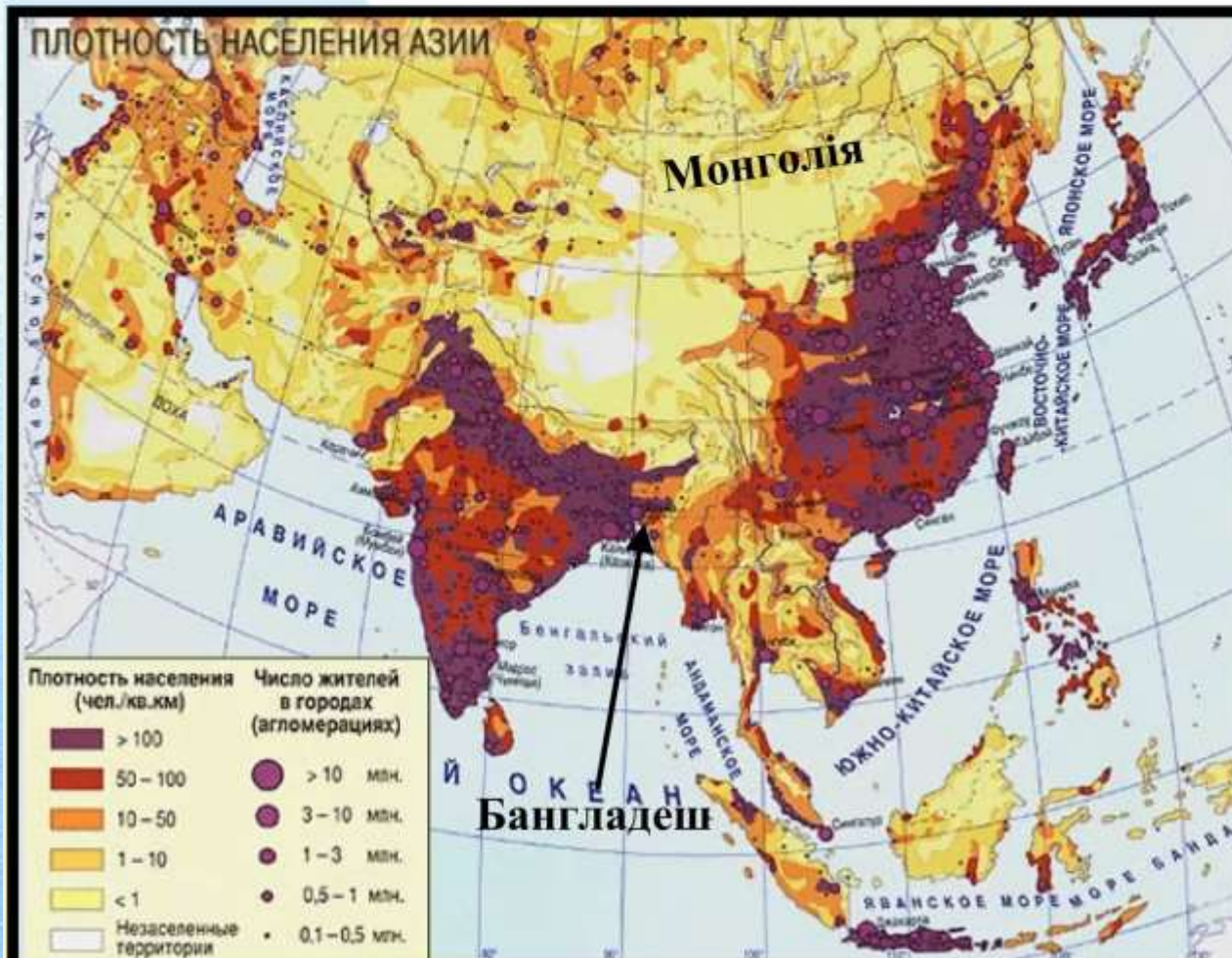
1. Казахстан*
2. Узбекистан*
3. Туркменія*
4. Таджикистан*
5. Киргизія*

(* - держави
в складі СНД)

РАЗМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

Розміщення населення відрізняється великою нерівномірністю, щільність населення змінюється від країни до країни: в Бангладеш вона становить 950 чол/км², в той час як в Монголії 1,5 чол/км².

max

Приморські
рівнини,
долини і
дельти рік

min

Пустелі,
напівпусте-
лі, високо-
гір'я, тропічні
ліси

Проаналізуйте карту.
Який субрегіон Азії має
найбільшу густоту населення, а
який найменшу?

ЧИСЕЛЬНІСТЬ

1. Китай - 1,3 млрд. чол.
2. Індія - 1 млрд. чел.
3. Індонезія - 200 млн.
4. Бангладеш - 150 млн.
5. Пакистан - 140 млн.
6. Японія - 125 млн.

ТУРЕЧЧИНА

- **$S = 783$ тис км²**
- **столиця — Анкара**
- **країна розташована у двох частинах світу (97 % її території є азійською і тільки 3 % – європейською)**
- **лежить на перехресті шляхів, які сполучають ці частини світ**
- **пролягає водний шлях із Чорного моря до Середземного**

Стамбул
– єдине місто в світі, розташоване одночасно в Європі й Азії

ТУРЕЧЧИНА. Природа.

- **рельєф:** переважають високі рівнини – плато, що оточені горами і нагір'ями
- → **часті землетруси і виверження вулканів**
- **клімат помірний**
- **у прибережних районах Егейського та Середземного морів – помірний клімат середземноморського типу** → відпочивати там можна цілорічно

**Землетрус
6 лютого 2023**

ТУРЕЧЧИНА. Населення.

- **кількість населення — 82 млн. осіб**
- **столиця — Анкара (4,6 млн. осіб)**
- **найбільш густонаселений район розташований на північному заході країни, довкола Босфору**
- **найбільше місто – Стамбул (15,4 млн. осіб) — було столицею трьох імперій – Римської, Візантійської і Османської**
- **75 % населення – турки**
- **майже все населення є мусульманами**

Анкара

Стамбул

ТУРЕЧЧИНА. Господарство.

Промисловість – основа господарства

- видобувна (видобування вугілля, хромітів, міді)
- чорна і кольорова металургія
- машинобудування (виробляє автомобілі, танкери, яхти, побутову техніку)
- нафтохімічне й паперове виробництва
- виробництво тканин, одягу, продуктів харчування

ТУРЕЧЧИНА. Господарство.

- **Сільське господарство**
- **виросшують пшеницю, жито, бавовник, цукрові буряки, оливки, овочі, фрукти**
- **– світовий лідер з вирощування абрикос і фундука**
- **апельсини з Анталії вважають найсолодшими в світі**
- **тваринництво → в гірських районах → розводять овець, велику рогату худобу та кіз**

ТУРЕЧЧИНА. Господарство.

- У господарстві країни дедалі більшого розвитку набуває **сектор послуг**:
- транспорт
- туризм
- фінансова діяльність
- торгівля
- наука
- освіта
- охорона здоров'я

ІНДІЯ

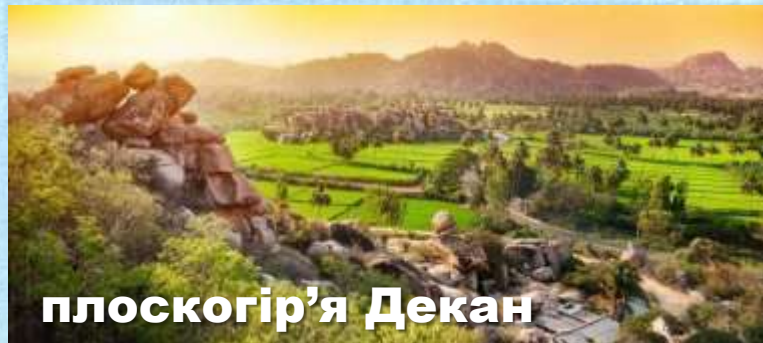
- — одна з найбільших за площею країн світу → $S = 3,3 \text{ млн км}^2$
- займає пів Індостан і прилеглу частину материка
- омивається водами Індійського океану
- у минулому була колонією Великої Британії → нині її господарство стрімко розвивається

ІНДІЯ. Природа.

- рівнини — плоскогір'я Декан та Індогоангська низовина
- на Пн → Гімалаї (бувають землетруси)
- Індія — одна з найспекотніших країн
- клімат субекваторіальний мусонний
- у передгір'ях Гімалаїв під час мусонів випадає 80 % річної кількості опадів
- на Зх лежить безплідна пустеля Тар

- **найбільші річки Індії — Інд, Ганг, Брахмапутра**

Інд

Ганг

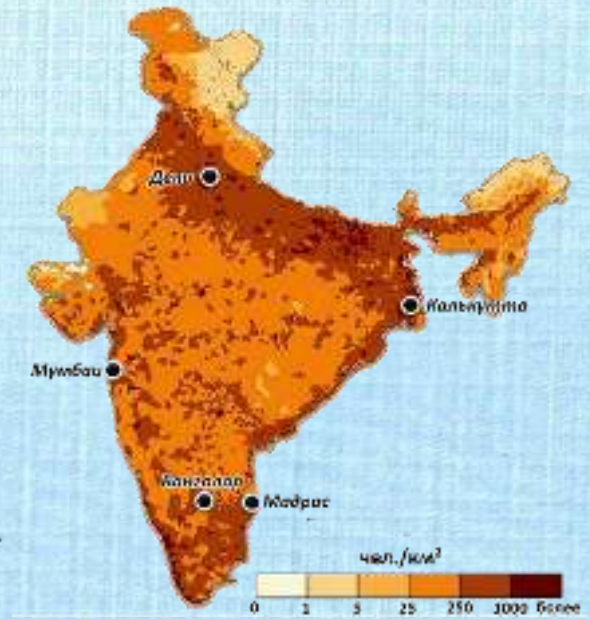
Брахмапутра

ІНДІЯ. Населення.

- кількість населення — **1,3 млрд осіб**
→ **друге II у світі** після Китаю →
чисельність продовжує стрімко зростати → багато індійців живуть **за межею бідності**
- столиця — **Нью-Делі**
- багатонаціональна → люди спілкуються сотнями мов і діалектів
- більшість сповідують **індуїзм**

густота населення —
> 360 осіб/км²

ІНДІЯ. Населення.

- **Найбільші міста:**

- **Нью-Делі**
- **Мумбай**
- **Колката**

Нью-Делі

Мумбай

Колката

ІНДІЯ. Господарство.

- Провідну роль відіграє **сільське господарство**
- вирощують рис, пшеницю, просо, кукурудзу, арахіс
- багато збирають бавовнику та цукрової тростини
- на схилах Гімалаїв вирощують **чай**
- **прянощі** — чорний перець, імбир, гвоздику, кардамон
- має найбільші у світі посівні площі **джуту** → є одним з найбільших виробників **джутового волокна**
- світовий лідер з вирощування манго й бананів

ІНДІЯ. Господарство.

Промисловість

- гірничодобувна (кам'яне вугілля, залізні та марганцеві руди)
- чорна металургія
- багатством Індії є родовища золота й коштовного каміння: алмазів, рубінів, сапфірів, смарагдів
- машинобудування (літаки, судна, вагони, автомобілі, верстати, двигуни)
- легка промисловість (взуттєва, джутова та бавовняна)
- за виробництвом бавовняних тканин — II місце у світі після Китаю
- виробництво лікарських препаратів
- популярними є велорикші й моторикші, гужовий транспорт

КИТАЙ

- — одна з **найдавніших** держав світу
- **займає величезну територію** → **$S = 9,6$ млн км²**
- її береги омиваються морями **Тихого океану**

Подорож у слово

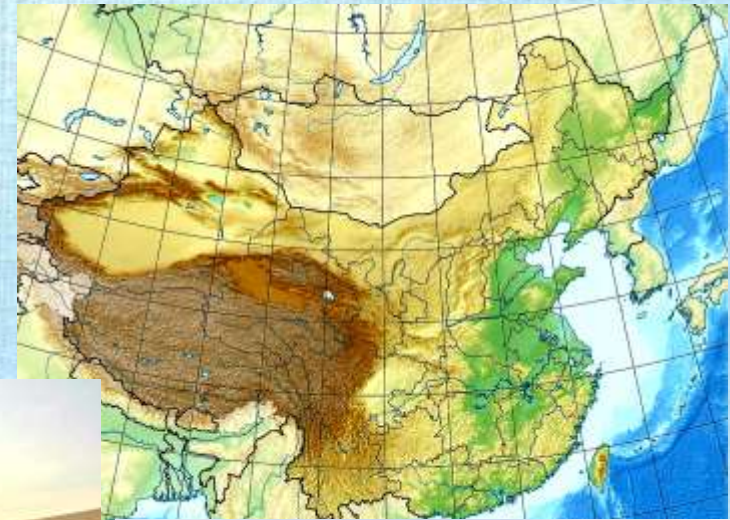
Назва ***Китай*** походить від слова *китаї* — групи монгольських племен, які жили на півночі країни. Самі китайці називають свою країну *Чжунго* — «Серединна держава». У багатьох інших країнах світу Китай іменують *Чина* — від назви царства *Цінь*, що існувало в Стародавньому Китаї.

КИТАЙ. Природа.

дуже різноманітна

- на Пн та у центрі → **безводні пустелі**
- на південному сході → **вологі ліси**
- **рельєф:** Велика Китайська рівнина, гори – Тянь-Шань, Куньлунь, Гімалаї, нагір'я Тибет
- → **клімат:** на Пн та Зх — **різко континентальний сухий**; на Сх — **мусонний**
- на узбережжя налітають **тайфуни**
- **Хуанхе** прозвали «горем Китаю»
- зосереджена половина світових запасів **олова і вольфраму**, третина — **кам'яного вугілля**

пустеля Гобі

КИТАЙ. Населення.

- кількість населення — **1,3 млрд осіб**
— найбільша кількість населення
- столиця — **Пекин**
- за національним складом — **93 %**
становлять **китайці**
- на сході країни розкинулися
численні **міста-мільйонники**
(Шанхай, Пекін)
- проте більшість китайців живе в
сільській місцевості

Шанхай

Пекін

Світ у просторі й часі

Чи важко вивчити китайську

Китайська мова вважається однією з найскладніших у світі. Пишуть китайці знаками-ієрогліфами, які позначають не літери, а слова-поняття. Ще складніше навчитися читати китайською, тому що один і той самий знак може мати до 50 різних значень. Щоб прочитати книжку, треба знати 5 тис. ієрогліфів.

КИТАЙ. Господарство.

- **промисловість:**
  - **одна з провідних космічних держав світу**
  - **світовий виробник електроенергії**
  - **чорна металургія**
  - **кольорова металургія (олово, вольфрам, алюміній, мідь та ін.)**
  - **світовий лідер з виробництва автомобілів**
  - **відомий у світі виробник електронної техніки, морських суден, велосипедів, годинників**
  - **виробництво бавовняних і шовкових тканин**
  - **фарфоро-фаянсове виробництво**

КИТАЙ. Господарство.

- За обсягом виробництва продукції **сільського господарства Китаю** немає рівних у світі
- провідна роль належить **рослинництву**
  - на Пн (помірний пояс) вирощують сою, пшеницю, кукурудзу
  - на Пд → **рис (I місце у світі)**
  - також цукрову тростину, картоплю, арахіс, цитрусові, бавовник і джут
- **Китай — батьківщина чаю**

Світ у просторі й часі

Рис

Рис — одна з найважливіших продовольчих культур планети. Рисове зерно використовують для приготування їжі. Рисовою соломою вкривають дахи хатин, з неї плетуть широкополі капелюхи, взуття, килими, кошики. З китайської слово **сніданок** дослівно перекладається як *ранній рис*, **обід** — *полуденний рис*, а **вечеря** — *пізній рис*. «Спочатку подумай про рис, а потім про все інше», — кажуть на Сході.

КИТАЙ. Господарство.

- **I місце у світі за поголів'ям свиней і II місце (після Індії) — за поголів'ям великої рогатої худоби**
- **розводять також коней, буйволів, віслюків, овець і кіз, а в Тибеті — яків**
- **розвивається шовківництво (понад 4 тис. років)**
- **найбільший у світі виробник натуральних шовкових тканин**
- **за виловом риби посідає передові позиції**
- **розвинені різні види транспорту**

Світ у просторі й часі

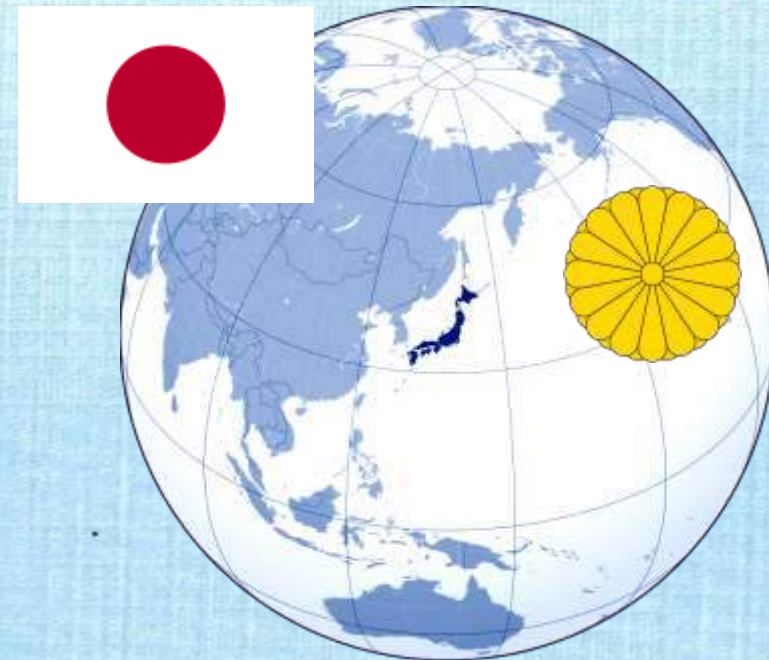
Великий шовковий шлях

Так називали систему караванних доріг величезної протяжності (майже 13 тис. км), яка з I ст. до н. е. і до початку XX ст. сполучала Китай з Європою. Цим шляхом з далекого Сходу на Захід доставляли спеції, папір, порцеляну, а також сувої дивовижної тканини. Легкий, і водночас міцний, шовк вважався предметом розкоші. Його використовували як прикрасу і лише згодом почали шити з нього одяг. Секрет одержання шовкової нитки, яку виділяє гусінь шовкопряда і яку китайці навчилися виготовляти ще в III тис. до н. е., відкрили лише у V ст.

ЯПОНІЯ

- входить до найрозвиненіших країн світу «Великої сімки»
- $S = 378$ тис. км²
- **острівна** країна
- ізоляція сприяла збереженню національних традицій, проте й гальмувала економічний розвиток

Подорож у слово

Японці називають свою країну ***Nippon***, що перекладається як *схід Сонця*. Звідси походить поширена назва ***Японії*** — *Країна Сонця, що сходить, або Країна вранішнього Сонця*.

**Слово «Японія» означає
«Країна, де сходить сонце»**

ЯПОНІЯ. Природа.

- Природні умови **не зовсім сприятливі** для життя й господарської діяльності людей
- Японські острови **вулканічного походження** → **зони високої сейсмічної активності**
- → навчилися будувати **сейсмостійкі висотні будинки**
- **гори – 3/4 площі Японії**
- **рівнини тягнуться вузькими смугами лише вздовж узбереж**
- **клімат морський**
- **лежить на шляху тайфунів**

влк. Фудзіяма –
найвища
вершина

Рекорди світу

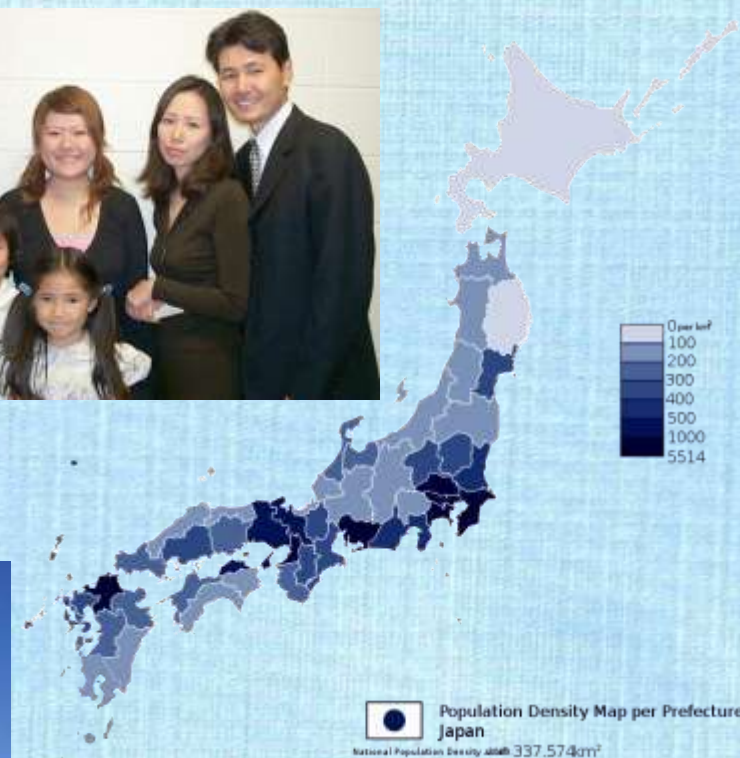
Японія — рекордсмен світу за кількістю землетрусів. Щороку їх у країні фіксують до 1,5 тис., тобто в середньому по чотири поштовхи щодня.

ЯПОНІЯ. Населення.

- кількість населення — **126 млн осіб**
- столиця — **Токіо**
- — **однаціональна країна: 99 % населення становлять японці**
- **густо заселена**
- **більшість населення живе в містах, найбільші з яких — Токіо, Йокогама, Осака**

ЯПОНІЯ. Господарство.

- **промисловість** має високий **технічний рівень виробництва** завдяки **автоматизації, комп'ютеризації та використанню робототехніки**
- **своїх корисних копалин в Японії майже немає** → більшу їх частину вона ввозить з інших країн
- **електроенергетика** → **АЕС**
- **чорна і кольорова металургія** (на привізній руді та вугіллі)
- **машинобудування** — **продукція високої складності**
- **поза конкуренцією** — **виробництво роботів, аудіо- та відеотехніки**

роботи-андроїди

«Автомобіль майбутнього» — Toyota i-unit

Nissan навчив роботів контролювати якість збирання автомобілів

МІКРОДЕРЖАВИ

Мальдіви

Острівна країна Мальдівська Республіка розташована в Індійському океані і за площею є найдрібнішою Азіатської країною. Площа країни 298 – квадратних кілометри з кількістю населення 396 000. У столиці країни – Мале живе дві третини мешканців. Раніше країна розвивалася завдяки експорту сушеного тунця, молюсків каурі і кокосових тростів, зараз головний дохід приносить туризм.

Республіка

Сінгапур (санскр. सिंह simha — лев і पुर pura — місто; англ. Singapore) — місто-держава, яка розташована на островах Південно-Східної Азії, що відділені від Малаккського півострова Джохорською протокою. Площа 734,3 км²; столиця — Сінгапур. Складається з острова Сінгапур і 57 дрібних островів.

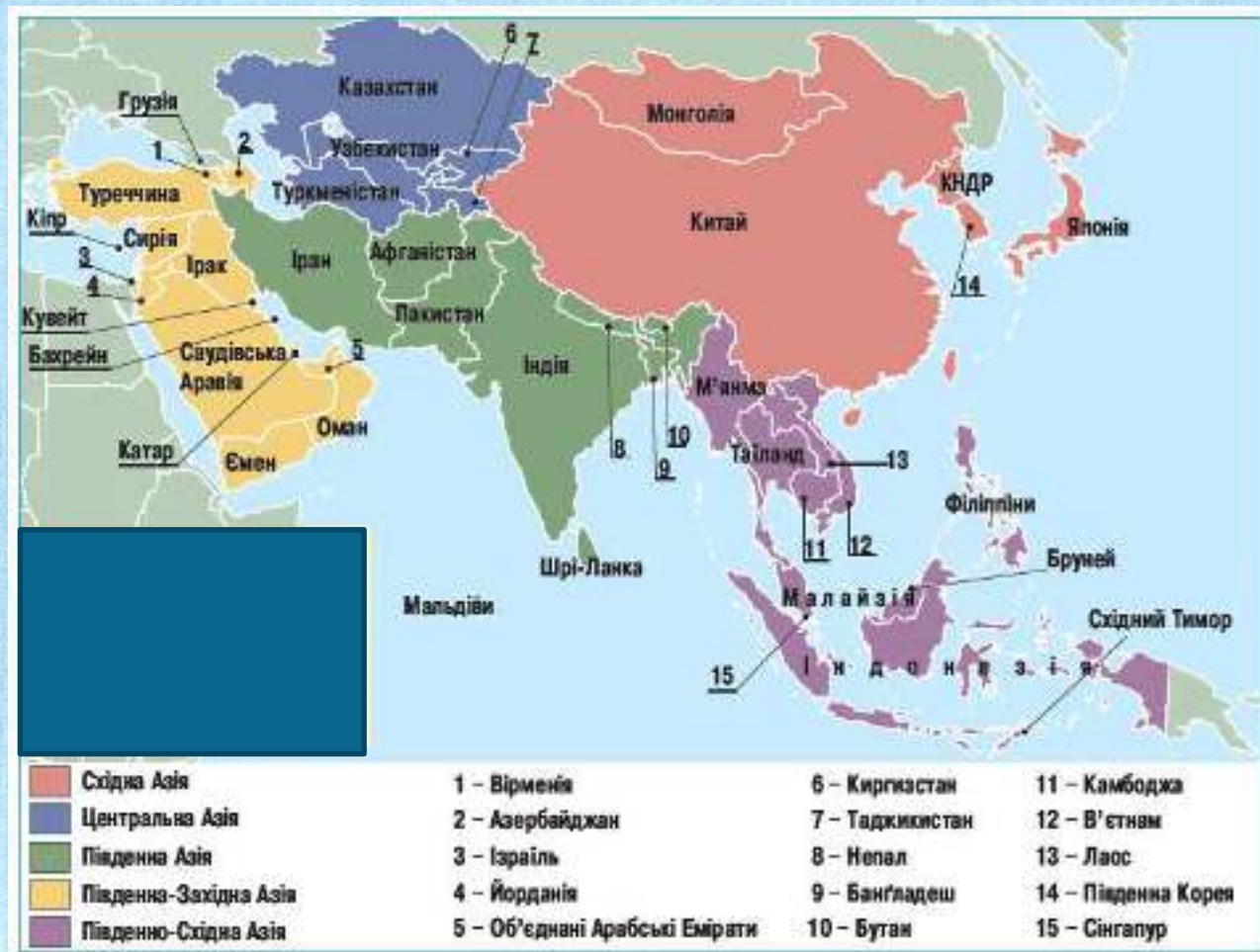
Королівство Бахрейн - Бахрейн розташований на невеликому архіпелазі, що складається з 51 природного та 33 штучних островів, зосереджених навколо острова Бахрейн, що становить близько 83% території країни. Країна розташована між півостровом Катар та північно-східним узбережжям Саудівської Аравії, з яким вона пов'язана 25-кілометровим мостом Короля Фахда. Бахрейн найменша арабська держава з береговою лінією в 161 км і єдина острівна держава в арабському світі.

РОБОТА З КОНТУРНОЮ КАРТОЮ

На контурну карту нанести найбільші країни Азії, їх кордони, столиці.

А також мікродержави.

РОБИМО ВИСНОВКИ

- Євразія — найбільший материк Землі. Вона складається з двох частин світу — Європи й Азії. Великий внесок у вивчення природи Центральної Азії зробили П. Семенов-Тянь-Шанський, М. Пржевальський та О. Шмідт.
- На території Євразії розташовані найвищі гірські системи земної кулі. Рельєф материка формується під дією зовнішніх чинників: вивітрювання, діяльність вітру, морів, річок, давнього льодовика, а також господарської діяльності людини.
- Клімат Євразії різноманітний. Тут представлені майже всі кліматичні пояси Землі.
- Природні зони Євразії мають широтну протяжність лише у внутрішньоматериковій рівнинній частині. На заході та сході природні зони змінюють свою протяжність на субширотну й меридіональну.
- З метою збереження природи на території Євразії створені природоохоронні території.
- На материку Євразія проживає майже 70 % усіх жителів земної кулі. Населення розміщене дуже нерівномірно. Густо заселена крайня західна її частина.
- На території Євразії розміщується 91 незалежна держава. Найбільшими країнами за площею є Росія і Китай, а за чисельністю населення — Китай та Індія. Поряд із великими державами існують держави-карлики. Україна — найбільша за площею країна Європи.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Підготуватися до тематичного оцінювання, повторити
тему «Євразія»

Здати на перевірку контурну карту

Переглянути відео

https://www.youtube.com/watch?v=IA_xkV_RNI

[A](#)

